

חושב [בדיבור] לשלוח יד בפיקדון

לדעת בית שמאי, האומר שישלח יד בפיקדון, דינו כשולח יד, וחייב באונסים, שנאמר "על כל דבר פשע" לרבות דיבור.

ולדעת בית הלל, אין השומר נחשב לשולח יד, עד שישלח יד במעשה, שנאמר "אם לא שלח ידו", והכתוב "על כל דבר פשע", לא בא לרבות, אלא ששלוחו של אדם כמותו לעניין שליחות יד.

סיכום קצר מה נחשב שליחות יד

א. לדעת בית שמאי אף במחשבה, ולבית הלל רק במעשה.

ב. לדעת האומרים במעשה, צריך להגביה את הפיקדון, כדי לקנותו, בשביל שיחשב לשולח יד.

ג. י"א שאין נחשב שולח יד אלא אם חיסר את הפיקדון, וי"א אפילו לא חיסר את הפיקדון.

הטה חבית של פיקדון ליטול ממנה

שומר שהטה חבית, ונטל ממנה רביעית, לא נעשה שולח יד בכולה, כי לא הגביהה לקנותה, ולכן אינו מתחייב באונסים בכולה כשולח יד.

אולם אם החמיצה החבית, חייב לשלם את כולה, משום שחסרון הרביעית בחבית, גרם להחמצת הנותר, והרי הוא כמזיק את כל היין בידיים, על ידי נטילת הרביעית.

הגביה חבית של פיקדון לזכות ממנה

שומר שמגביה חבית יין, כדי לזכות ברביעית ממנה, אף על פי שלא הוציא את היין מהחבית, נחשב כשולח יד שחיסר את הפיקדון, כי נחשב כאילו הוציא את הרביעית, והניחה עם היין, כדי שתשתמר עמו.

סליק פרק המפקיד

פרק רביעי הזהב

הקניין בהחלפת מטבעות

כלל בידינו, שהבא לקנות מטלטלים בכסף, הקניין חל במשיכת המטלטלים [או הגבהתם], אבל מסירת המעות אינה מועילה לקנות את המטלטלים, [ומקור דין זה ופרטיו יתבארו בדף מ"ז].

וכן הדין, במי שבא לקנות מטבע במטבע אחר, [כלומר להחליף מטבעות], מאחר שאין מטלטלים נקנים בקניין כסף, אין הקניין חל אלא במסירת המטבע הנחשב כלפי חברו כאינו מטבע. ומצינו שתי סברות, שעל פיהן יש לקבוע איזה משני סוגי מטבעות נחשב מטבע כלפי חברו.

א. לדעת רבי בילדותו – המטבע העשוי מהמתכת החשובה יותר, הוא נחשב כמטבע כלפי חברו, והקניין חל במשיכת המטבע הפחות חשוב, כי הוא נחשב כפירות לעומת המטבע החשוב.

ב. ולדעת רבי בזקנותו – המטבע שיוצא יותר בהוצאה ועובר לסוחר [=חריף], הוא נחשב כמטבע כלפי חברו, והקניין חל במשיכת המטבע הפחות חריף, משום שהוא נחשב כפירות לעומת המטבע החריף.

ועל פי זה:

מטבע זהב ומטבע כסף – לדעת רבי בילדותו, הזהב נחשב כמטבע, [כי הוא חשוב יותר], ובמשיכת הכסף נעשה הקניין. ולדעת רבי בזקנותו, הכסף נחשב למטבע, [כי הוא חריף יותר], ובמשיכת הזהב נעשה הקניין.

מטבע כסף ומטבע נחושת – לדברי הכל הכסף נחשב למטבע, [כי הוא חשוב יותר, וחריף יותר], ובמשיכת הנחושת נעשה הקניין. ואף אם במקום מסוים הנחושת חריפה יותר, מאחר שיש מקומות שאין מטבעות נחושת כלל, ומטבעות כסף יש בכל מקום, הכסף נחשב לחריף מהנחושת.

מעוֹת יפּוֹת ומעוֹת רעוֹת [רש"י מפרש שמעות רעות הן מעות שנפסלו. ותוסי' כתבו שהן יוצאות קצת] – המעות היפות נחשבות למטבע [כי חריפות יותר], ובמשיכת הרעות נעשה הקניין.

מטבע ואסימון [רש"י מפרש שאסימון הוא מטבע שאין עליו צורה, ובתיקון מועט של הטבעת צורה יהיה כשאר המטבעות. ורבינו תם פירש שהוא מטבע שיש עליו צורה אלא שיוצא בדוחק] – המטבע נחשב למטבע, [כי חריף יותר], ובמשיכת האסימון נעשה הקניין.

וכל מה שאמרנו, שיש מטבעות שנחשבות לפירות, אין זה אלא כלפי מטבעות עדיפות מהן, אבל כלפי מטלטלים גמורים, כל המטבעות הללו נחשבות כמטבעות, ובמשיכת המטלטלים נעשה הקניין ולא במשיכת המטבעות.

הלוואה של דנרי זהב

בפרק איזהו נשך מבואר, שאסרו חכמים ללוות סאה תבואה, על מנת להחזיר סאה תבואה, שמא תתייקר התבואה בין ההלוואה לתשלום, ונמצא משלם דבר השווה יותר ממה שקיבל, ונראה כנותן ריבית.

אולם אם היה ללווה סאה תבואה בשעת ההלוואה, [ונכגון שהיה צריך ללוות, משום שלא היה בידו מפתח לאוצרו באותה שעה], בזה התירו ללוות סאה בסאה, כי זו שבידו [כאילו] נקנית למלווה בשעת ההלוואה, וברשותו הוקרה.

וכאן בסוגיתנו מבואר, **שרבי חייא התיר לרב, לשלם הלוואת דינר זהב בדינר זהב, אף על פי שהוקרו דינרי הזהב בין שעת ההלוואה לשעת הפירעון.**

מתחילה רצו לומר, שהתיר לעשות זאת, **כי סבר שמטבע זהב הוא המטבע העיקרי**, ואין לומר שהוא התייקר [או הוזל], אלא שאר דברים הוזלו [או התייקרו], ואין איסור לשלם הלוואות, אף אם הוזלו כל הדברים בין ההלוואה לפירעון ויש אפשרות לקנות במעות יותר דברים.

ולמסקנה מודה רבי חייא, שהמטבע העיקרי הוא הכסף, ולכן אסור ללוות דינר זהב על מנת לשלם דינר זהב, כשם שאסור ללוות סאה תבואה על מנת לשלם סאה תבואה, **ולא התיר לרב לשלם, אלא משום שבשעת ההלוואה כבר היה לו דינר זהב אחר**, ונקנה למי שהלווה לו, וברשותו הוקר.

יחס המטבעות: פרוטה-איסר-דינר כסף-ודינר זהב

- **פרוטה** שאשה מתקדשת בה, [בדרך כלל] היא אחד משמונה באיסר האיטלקי.

- **ואיסר** זה [בדרך כלל] הוא אחד מעשרים וארבעה בדינר של כסף, [ומלבד שידיעה זו מסייעת לדעת כמה היא פרוטה, יש בזה גם] נפקא מינה למקח וממכר, שאם מכר דינר ביותר מעשרים וארבעה איסרים, נתאנה הלוקח, ואם היתה האונאה שתות יחזיר. והתוסי' כתבו, שאם מכר חפץ ב24 איסרים, כשהיה הדינר 24 איסרים, ואחר כך הוזלו האיסרים, עד שהיה הדינר 32 איסרים, אין הלוקח יכול לומר, הדינר התייקר, והאיסרים כמו שהיו כן הם עתה, ואתן 24 איסרים, אלא יתן 32 איסרים, או דינר, כי האיסרים הוזלו, והדינר הוא כמו שהיה.

- **ודינר זה של כסף** [בדרך כלל] הוא אחד מעשרים וחמישה בדינר זהב, [ומלבד שידיעה זו מסייעת לדעת כמה היא פרוטה, וכמה הוא איסר, יש בזה גם] נפקא מינה לפדיון הבן, שהוא חמישה שקלים, וכל שקל הוא ארבעה דינרי כסף, סך הכל עשרים דינרי כסף, ולכן אם נתן לכהן דינר זהב, יחזיר לו חמישה דינרי כסף. [בזמן רבינו תם זקוק זהב היה שווה לכל היותר 12 זקוקי כסף, והטעם שבזמן חז"ל דינר זהב שווה 25 דינרי כסף, לא מפני שזהב שווה פי 25 מכסף, אלא כי היה דינר זהב שוקל שני דינרי כסף, וגם היה עבה מדינר כסף].

ודברים אלו הם כדעת האומרים, שהמטבע העיקרי הוא הזהב, אבל לדעת האומרים שהמטבע העיקרי הוא הכסף, אין לשער את המטבעות לפי דינר זהב, אלא לפי דינר כסף, ונאמר שדינר זהב היא 25 דינרי כסף, ולא שדינר כסף הוא אחד מעשרים וחמישה בדינר זהב. ונפקא מינה אם ידוע שהשתנה היחס בין הזהב והכסף, האם נאמר שהכסף במקומו עומד, ויש לשער בו, [ולעולם פרוטה היא 1/192 מדינר כסף, ופדיון הבן הוא 20 דינרי כסף]. או שהזהב במקומו עומד, ויש לשער בו, [ולעולם פרוטה היא 1/4800 מדינא זהב, ופדיון הבן הוא 4/5 מדינר זהב].

להחליף סלעי כסף של מעשר שני בדינר זהב

לדעת בית שמאי, מי שיש לו סלעי כסף שחילל עליהם פירות מעשר שני, [וצריך לקנות בהם אוכל בירושלים לאוכלו בקדושת מעשר שני], **אינו רשאי להחליף את סלעי הכסף הללו בדינר זהב. ולדעת בית הלל**, **רשאי להחליף את סלעי הכסף בדינר זהב.** ונאמרו כמה ביאורים למחלוקתם.

לפי הלשון הראשון בגמרא: בית שמאי ובית הלל נחלקו, מהו המטבע העיקרי. לדעת בית שמאי, כסף, שהוא חריף, נחשב כמטבע, והזהב נחשב כפירות, וחוף לירושלים אין מחללים מטבע על פירות, שנאמר "וצרת הכסף", [אלא אם כן אי אפשר להעלות את המעשר בדרך אחרת]. **ולדעת בית הלל, הזהב**, שהוא חשוב, נחשב כמטבע, והכסף נחשב כפירות, ומחללים פירות על המטבע.

וי"א [מסתבר שכן דעת רבי יוחנן], **שלא נחלקו אלא במטבע כסף, כנגד מטבע זהב, אבל במטבע זהב כנגד פירות גמורים, מודים בית שמאי** שהזהב נחשב למטבע, ומחללים עליו את הפירות, כשם שלדעת בית הלל מחללים פירות גמורים על מטבע כסף, אף על פי שהוא נחשב כפירות כלפי מטבע הזהב.

וי"א שלדעת בית שמאי מטבע זהב אינו נחשב למטבע, אפילו כנגד פירות גמורים, ואין מחללים עליו מעשר שני כלל. ומכל מקום מודים בית שמאי, שכשם שמחללים פירות על מטבע כסף, כך מחללים על מטבע נחושת, אף על פי שאינו נחשב כמטבע כלפי מטבע כסף, משום שבמקומות שמשתמשים בו הוא חריף יותר.

המשך בדף מ"ה

ניתן לקרוא את האותיות המודגשות בלבד

כסיכום קצר של הדף

להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים

מידי יום לחצו על [הקישור הבא](#)